

Dr Ivo Maroević

**KAKO ISTAKNUTI POVIJESNOST SPOMENIKA
ARHITEKTURE KOD NJEGOVE OBNOVE?**
(kriteriji za izbor gradjevne faze
iz života spomenika, koja će se ob-
novom istaknuti)

Obnova spomenika arhitekture, koja otvara niz prob-
lema različite naravi, od kojih izbor gradjevne
faze u životu spomenika za koju ćemo se opredije-
liti kao bitnu u procesu prezentacije i naglasiti
je u izgledu obnovljenog spomenika ima presudno
značenje, uvijek je interpretacija našeg vremena,

koja odražava naše stanovište prema spomeniku, re-
zultat je naše valorizacije i ovisi o kreativnom
potencijalu suvremenog arhitekta i konzervatora.

Kad govorimo o mjerilima, koja objektiviziraju i
usmjeravaju takvu interpretaciju moramo početi od
nekih pretpostavki u samom spomeniku koga obnav-
ljamo. Objektivna je da nam on svojom povijesnom
slojevitošću mora omogućiti čitkost svojih razvoj-
nih faza i s time i mogućnost izbora. Subjektivni
su činitelji volja i htijenje investitora da prihv-
vati takvu koncepciju i podobnost svrhe obnove
takvog spomenika za isticanjem određene faze. Bez
tih pretpostavki nije moguće provesti ovako zamiš-
ljenu obnovu, već samo ukoliko se spomenik upot-
rebljava kao eksponat u muzejske svrhe.

Kriteriji za izbor određene faze iz života spome-
nika izvire iz netom navedenih pretpostavki, a temelje se na svestranoj valorizaciji /koja uključu-
je potpuno poznavanje spomenika sa svih aspekata/

poštivanju cjelovitosti ili integriteta spomenika /koja će negativnom selekcijom isključiti iz razmišljanja ono što bi cjelovitost dovelo u pitanje/ i napokon na namjeni spomenika, koja se može kretati od autentične, preko dopunjene, izmijenjene i napokon muzejske, gdje spomenik služi samo za razgledavanje.

Izbor faza koje dolaze u obzir u prezentaciji spomenika arhitekture dio je stvaranja koncepcije /u užem smislu/ u kojoj djeluje više komponenata od kojih su znanstvena /koja teži za autentičnošću/, estetska, funkcionalna /koja vodi računa o mogućnostima materijala od kojih je spomenik načinjen/ i ljudska /koja unosi element utjecaja čovjeka, od društva u cjelini do pojedinca stručnjaka/ najbitnije. Uskladjivanje djelovanja svake od komponenata afirmativnom selekcijom elemenata iz pojedinih faza koji zadovoljavaju većinu od njih, dio je misaonog procesa koji dovodi do primjene jednog od teoretski već utvrdjenih usmjerenja, kao što su prezentiranje posljednjeg živog sloja, posljednje

cjelovite faze, najvrijednijeg sačuvanog sloja ili slojevitosti kao temeljne vrijednosti, kad nije moguće izdvojiti ni jednu od faza u životu spomenika.

Na nekim primjerima iz Hrvatske, kao što su crkva Sv. Jurja u Belcu, Novi dvor staroga grada u Čakovcu, crkva Sv. Marije Snježne u Kamenskom kraj Karlovcu, pročelje crkve Sv. Marka u Zagrebu i crkva i kapitul Sv. Marije u Zadru, analiziraju se ostvarenja pojedinih usmjerenja u prezentiranju spomenika arhitekture, primjena nekih kriterija u izboru usmjerenja i faktori koji su djelovali tako da su realizacije tek dijelom poštivale teoretski postavljene kriterije.

Odnos teorije i prakse u prezentiranju spomenika arhitekture govori da je isticanje povijesnosti takvih spomenika u procesu obnove veoma složeno i da se ne može samo teoretski definirati, već fleksibilno prilagodjavati novim saznanjima koja se tijekom obnove ukažu i zahtjevima prakse.

